

Turnovská výstava: co jste chtěli vědět o Pobití Sasíků, ale báli jste se zeptat

13. 06. 2025 13:19

Výstavu o největším obraze střední Evropy a jeho příběhu uchystalo Muzeum Českého ráje v Turnově. Na letošek totiž připadají výročí dvou významných výstav – Národopisné výstavy československé roku 1895 a Krajské výstavy v Turnově v roce 1925. Obě spojoval monumentální obraz Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou, inspirovaný básní z Rukopisu královédvorského.

Obraz o rozměrech 10 × 8,5 metru vznikl v rekordně krátké době: v listopadu 1894 předložil Mikoláš Aleš výstavnímu výboru Klubu českých turistů skicu a o šest měsíců později, 16. května 1895, byla výstava zpřístupněna. Tak rozměrné dílo pro výstavu by ovšem Mikoláš Aleš sám nemohl za krátkou dobu zhotovit, pročež byli k jeho tvorbě přizváni další umělci: Vojtěch Bartoněk, Karel Vítězslav Mašek a Václav Jansa.

Mikoláš Aleš zpracoval figurální část ve spodní části obrazu a Václav Jansa namaloval krajinu, na níž se v pozadí uprostřed rýsuje hrad Trosky. Přizván k dílu byl také scénograf a výtvarník Národního divadla Karel Stapfer, který doplnil výjev kameny, kmeny stromů, keři a kožkami, aby bylo docíleno iluzivního prostorového dojmu dioramatu. Do Turnova se obraz dostal v roce 1925 a až do roku 1931 byl vystaven v samostatném pavilonu.

Výstava nabízí kritický pohled na tento obraz, včetně historického kontextu, možných inspirací i skutečné bitvy z pozdního středověku, která mohla stát za legendou. Představuje repliky zbraní, oděvů i výzbroje z různých epoch a pokus o rekonstrukci dioramatu téměř v životní velikosti.

Druhá část výstavy připomíná obě slavné expozice, především tu turnovskou. „Obraz Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou je skutečně legendární dílo, které jako takové na sebe váže i řadu příběhů, které se někdy potkávají s realitou, jindy ne. Právě okolnosti jeho vzniku a souvislosti výstava

zajímavým způsobem osvětlí,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu a cestovní ruch Libereckého kraje.

„V oblečení, nástrojích a zbraních je na obraze zachycena podstatná část našich pravěkých i středověkých dějin. Paradoxně se zde v jedné bitvě, v jednom jediném dějinném okamžiku promítlo minimálně deset tisíc let od starší doby kamenné až po středověk. Tak široká škála zbraní se totiž nemohla v jediné bitvě potkat. Umělci se nechali unést svými vlastními představami. Přestože jde o dílo z roku 1895, nalézáme zde zřetelné paralely k vyobrazením slovanských bojovníků, jejich oděvu i zbroje o dvě desetiletí straších Alšových a Ženíškových lunet z foyeru Národního divadla vytvořených pod silným vlivem Rukopisů královédvorského a zelenohorského. Je zřejmé, že téma rukopisů rezonovalo u řady umělců rezonovalo i nadále,“ doplnil Jan Prostředník, kurátor výstavy, která potrvá do 1. února příštího roku.